

การเติบโตและการจัดการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

The Urban Growth and Urban Governance of Local Government of the Border Special Economic Zone in Mae Sot District Tak Province.

บัวพันธ์ พรหมพักพิง¹ และอโศก พลบำรุง²

Buapun Promphakping¹ and Asoke Ponbumrung²

¹อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²นักศึกษา ปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Science Khon Kaen University

²Doctoral Student of Development Science Faculty of Humanities and Social Science Khon Kaen University

Corresponding Author Email: asokpon@yahoo.com

Received: 19 December 2021

Revised: 23 January 2022

Accepted: 25 January 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการเติบโตของเมืองแม่สอดจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 2. เพื่อประเมินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการเมืองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมือง เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึก และแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อยู่อาศัยในเมืองในพื้นที่ดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอำเภอแม่สอดในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จำนวน 400 คน ที่มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรทาร์โยมานะ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 16 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที และการทดสอบแบบไค-สแควร์ และข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์และเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) เมืองแม่สอดมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจากการเป็นชุมทางการค้าทางบกชายแดน และเป็นไปอย่างรวดเร็วมากขึ้นเมื่อเมืองตกอยู่ภายใต้กรอบการพัฒนาในระดับภูมิภาค ซึ่งทำให้มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มสูงขึ้น และกลายมาเป็นแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 2) การประเมินขีดความสามารถของ อปท. โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$) และ 3) แนวทางการจัดการเมืองตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเมืองเห็นว่รัฐต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมืองภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเมือง และต้องหารูปแบบ หรือกลไกใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเมืองแทนระบบการบริหารราชการแบบรวมศูนย์อำนาจแยกส่วนปกครองเหมือนในปัจจุบัน ส่วนฝั่งเมืองซึ่งเป็นอีกเครื่องมือในการจัดการเมืองก็ต้องให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมได้การวาง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของพื้นที่

คำสำคัญ: การเติบโตของเมือง, การจัดการเมือง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, เขตเศรษฐกิจพิเศษ

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the urban growth of Mae Sot District from the development of SEZ policy 2. to evaluate the capability of local administrative organizations on urban governance and 3. to investigate effective urban governance from the perspective of local stakeholders. is a combination of qualitative and quantitative research. There are research tools such as questionnaires, recording

forms and interview forms. The sample consisted of 400 residents in the townships in the Mae Sot Border Special Economic Zone Development Area in the municipal and non-municipal areas. 0.05 and a target group of 16 people from a specific selection. The data collected from the questionnaire were analyzed using descriptive statistics consisting of percentage, mean, standard deviation, and t-test and chi-square test and data gathered from interview forms and various documents for content analysis. The results showed that 1) Mae Sot City has continued to grow from being a cross-border trade junction. And it's more rapid when cities fall under regional development frameworks, which increased the value of border trade and became the concept of developing border special economic zones 2) the assessment of the capacity of the local administrative office at a moderate level ($\bar{x} = 3.20$) and 3) urban management guidelines according to the viewpoints of urban stakeholders, that the state must involve different sectors of the city's stakeholders in managing the city and had to find new forms or mechanisms to manage the city instead of the centralized government administration system as in the present as for town planning, which is another tool for city management, it must allow local people to participate, to comply with the conditions and requirements of the area.

Keywords: Urban Growth, Urban Governance, Local Government, Special Economic Zone

บทนำ

United Nations (2016, p.2-7) ระบุว่า การกลายเป็นเมืองจะเป็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายทศวรรษข้างหน้า และจะทำให้เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลง นำประเทศไปสู่สังคมที่ยั่งยืน เพราะเมืองสามารถสร้างงานได้ ทำให้ประชากรมีวิถีชีวิตที่ดีกว่า ช่วยลดความยากจนทั้งของเมืองและของชนบท ส่วน UNHABITAT (2016, p.3-9) คาดการณ์ว่าภายในปี 2050 ประชากรเมืองจะมีสัดส่วน 2 ใน 3 ของประชากรโลก ขณะที่ Asian Development Bank. (2016, p.7-8) รายงานว่า ปัจจุบัน 50% ของประชากรในประเทศไทยอาศัยอยู่ในเมือง และคาดว่าจะในปี 2025 จะเพิ่มขึ้นเป็น 60% และเป็นกว่า 72% ในปี 2050 และยังระบุเพิ่มเติมว่าพื้นที่ชายแดนจะเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีการกลายเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นตัวขับเคลื่อนหนึ่งที่จะทำให้เกิดการกลายเป็นเมืองในพื้นที่ชายแดน

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือการแข่งขันทางเศรษฐกิจภายใต้แนวคิดเสรีนิยมใหม่ จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติ (Foreign Direct Investments: FDIs) ประเทศไทยใช้ SEZ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยเชื่อว่าจะเป็นแนวทางที่ช่วยกระตุ้นการลงทุนจากต่างชาติและเป็นการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558, น.4-8) ซึ่งรูปแบบการพัฒนาดังกล่าวของ SEZ ที่ได้รับความสนใจในประเทศไทยคือ การพัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็น “เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน” ภายใต้กรอบความร่วมมือภูมิภาคเมื่อรัฐบาล คสช. เข้ามาบริหารประเทศ ในปี พ.ศ.2557 ได้มีนโยบายให้พัฒนาพื้นที่ชายแดน 10 จังหวัดที่มีศักยภาพด้านการค้าชายแดนจัดตั้งเป็น SEZ มีมาตรการหรือรูปแบบการบริหารเฉพาะที่นำมาใช้เป็นแรงจูงใจดึงดูดนักลงทุน ผ่านกลไกกฎระเบียบที่กีดขวางทางการค้า ปรับปรุงกฎหมายการลงทุน พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน อสังหาริมทรัพย์ (สิริวิชา สิทธิชัย, 2551, น.154-157) แต่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่กำลังจะเกิดขึ้นถูกวิพากษ์ว่ายังขาดความเชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรเดิมของท้องถิ่น ซึ่งจะสร้างความเหลื่อมล้ำในอนาคตในมิติต่าง ๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมและการสูญเสียทรัพยากร เป็นการก่อให้เกิดโอกาสในการลงทุนระดับมหภาค แต่ภาคประชาชนมีบทบาทและเข้าถึงการตัดสินใจน้อยมาก ทั้งที่ชุมชนท้องถิ่น (Local Community) คือฐานล่างของสังคม

ดังนั้น เมื่อรัฐมีนโยบายพัฒนา SEZ พื้นที่แม่สอดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเนื่องจากตั้งอยู่ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Corridor: EWEC) ตามกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-Region: GMS) และเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพความพร้อมจากการค้าชายแดน นอกจากนี้ รัฐบาลยังกำหนดให้แม่สอดเป็นพื้นที่ต้นแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของไทย ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามว่า การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดทำให้เมืองมีการเติบโตอย่างไร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาขีดความสามารถในการจัดการการเติบโตของเมืองอยู่ระดับใด และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมืองมีข้อเสนอต่อแนวทางการจัดการเมืองอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเติบโตของเมืองแม่สอดจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน
2. เพื่อประเมินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการเมืองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมือง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อยู่อาศัยในเมืองในพื้นที่ดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตาก ในอำเภอแม่สอดในเขตเทศบาลและนอกเขต จำนวนทั้งหมด 167,178 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 384 ตัวอย่าง แต่เพื่อความเที่ยงตรงและความถูกต้องของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 400 ตัวอย่าง ที่มาจากการใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ (1973)

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งเป็นผู้นำองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเมืองและเขตเศรษฐกิจพิเศษจาก 16 องค์กร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นผู้อาศัยในเมือง (Residents) จาก 3 ชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 28 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือการวิจัยในเชิงคุณภาพ ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์ (Interview Guideline) เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 28 คน และ (2) แบบบันทึก ที่ใช้กับกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา ระยะเวลาสัมภาษณ์อยู่ระหว่าง 3 ชั่วโมง ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน (Triangulate Different Data Sources) และการตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล (Member-Checking Triangulation) เพื่อตรวจสอบข้อสรุปและการตีความผลการวิจัย

2.2 เครื่องมือการวิจัยในเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) เป็นมาตรวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) และมาตรวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinary Scale) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการเมือง แบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale Question) ของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งจัดระดับการวัดข้อมูลอยู่ในประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยแบ่งระดับของความคิดเห็นที่มีต่อขีดความสามารถ เป็น 5 ระดับ และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ คือ 1) นำแบบสอบถาม

พบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.75–1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ผลจากการคำนวณหาความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าแอลฟา (Alpha) เท่ากับ 0.958 และค่าความเชื่อมั่นแบบวัดรายข้อมีค่าเท่ากับ 0.968

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย และการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในเมืองต่อขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อระดับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการการเติบโตของเมืองของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และการทดสอบแบบไค-สแควร์ (Chi-squared test) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการการเติบโตของเมือง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเติบโตและการจัดการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การเติบโตของเมืองแม่สอดจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ผลการวิจัยพบว่า เมืองแม่สอด มีบทบาทเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของไทยมาตลอดตั้งแต่อดีต เมืองมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่อรัฐไทยมีนโยบายการเปลี่ยนแปลงสนามรบเป็นสนามการค้า มาจนถึงการพัฒนาภายใต้กรอบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) โดยการสนับสนุนของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) แม่สอดซึ่งตั้งอยู่ปลายทางด้านตะวันตกของ EWEC จึงถูกกำหนดเป็นเมืองยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจของประเทศสู่พม่า เพื่อเชื่อมต่อไปยังเอเชียใต้และมหาสมุทรอินเดียไปยังตะวันออกกลางและยุโรป กรอบความร่วมมือภูมิภาคทำให้มูลค่าการค้าชายแดนของไทยเพิ่มขึ้นอย่างมาก ด้านศุลกากรแม่สอดมีมูลค่าการค้าทั้งการนำเข้าและส่งออกสูง ซึ่งส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ และแม่สอดยังเป็นเขตส่งเสริมพิเศษมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 มีโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลางมาลงทุนในพื้นที่ จนแม่สอดกลายเป็นฐานการผลิตที่สำคัญในภาคอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานราคาถูกเพื่อลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้เทศบาลนครแม่สอดเป็นเทศบาลที่มีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรสูงขึ้น มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 1 ต่อปี และเมื่อพิจารณาแนวโน้มรายได้ก็อยู่ในกลุ่มของเทศบาลชายแดนที่มีอัตราเพิ่มของรายได้สูงสุดใน 5 อันดับแรกของประเทศ เมื่อรัฐไทยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็น

เขตเศรษฐกิจพิเศษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 แต่ก็ยังไม่มีความก้าวหน้าในการพัฒนา แต่ในปี พ.ศ. 2557 รัฐบาล คสช. เข้าปกครองประเทศ จึงมีการกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษใน 2 ระยะ จำนวน 10 จังหวัด แม่สอดอยู่ในระยะที่ 1 ครอบคลุม 13 กลุ่มอุตสาหกรรม และมีประกาศให้สิทธิพิเศษการลงทุนให้กับนักลงทุน ทั้งมาตรการการยกเว้นภาษีเงินได้ ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบ วัสดุ เครื่องจักรในการผลิต อนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ มีการกำหนดเงื่อนไข SMEs ไทยทั้งด้านเงินลงทุนและการอนุญาตให้นำเครื่องจักรเก่าที่ใช้แล้วในประเทศมาใช้ในพื้นที่ส่งเสริมได้ การพัฒนาโครงสร้าง และการจัดหาที่ดินเพื่อการลงทุน การเติบโตของเมืองยิ่งรวดเร็วมากขึ้น

จากการเติบโตของเมืองเช่นนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเมืองกล่าวว่าได้ส่งผลต่อเมือง 3 ลักษณะ คือ 1) ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างชีวิตของประชาชน ได้แก่ ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาการขาดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการพื้นฐาน ปัญหาความสะอาด ปัญหาขยะและระบบการกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธี ปัญหาถนนและสะพานชำรุดเสียหาย ปัญหาน้ำท่วมจากการขยายเมือง 2) ความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ เช่น ปัญหาขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน เพื่อการจัดการแรงงานชาวพม่าในพื้นที่แม่สอด ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาค้ามนุษย์ 3) ผลกระทบของภาครัฐกิจ เอกชน จากปัญหาด้านบริการสาธารณะที่ไม่เพียงพอ ขาดระบบคมนาคมที่ดี ซึ่งท่ามกลางปัญหาที่มากมายของเมืองแม่สอดข้างต้น แต่กลับพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถบริหารจัดการกับปัญหาของเมืองเหล่านี้ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแม่สอดมีความเห็นถึงสาเหตุว่า ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ขณะที่ภาษีจากการส่งออกสินค้าที่เก็บได้จำนวนมากถูกนำเข้าสู่ส่วนกลาง ส่วนอีกปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาจากการรวมศูนย์อำนาจแบบแยกส่วน ทำให้แต่ละหน่วยงานมีอำนาจในการดูแลรับผิดชอบของตน ขาดความเชื่อมโยงและประสานการทำงานระหว่างกัน นายกเทศมนตรีมีอำนาจเพิ่มขึ้นในหน่วยงานตนเอง แต่ไม่ได้มีอำนาจเหนือหน่วยงานอื่นที่อยู่ในพื้นที่เมือง จึงทำให้การจัดการเมืองขาดประสิทธิภาพ

2. การประเมินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

ผลการวิจัยพบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ในภาพรวมเห็นว่าขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการเมืองมีขีดความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.20) (S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น สามารถเรียงลำดับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการเมืองจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

2.1 ขีดความสามารถมาก จำนวน 18 ประเด็น ซึ่ง 5 ลำดับแรก คือ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีความสามารถในการผลักดันแผนพัฒนาเมืองเข้าสู่นโยบายระดับชาติ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.08) (S.D. = 0.80) อปท.มีนโยบายการจัดการด้านการท่องเที่ยวจากการเติบโตของเมือง ($\bar{x}$ = 3.68) (S.D. = 0.90) อปท. มีการจัดการศึกษาที่เพียงพอสามารถรองรับการเติบโตของเมืองได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.62) (S.D. = 0.88) ผู้นำ อปท. มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{x}$ = 3.62) (S.D. = 0.95) และสุดท้าย อปท. มีการสร้างถนนที่เพียงพอกับการเติบโตของเมือง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.61) (S.D. = 0.95) ขีดความสามารถปานกลาง 12 ประเด็น โดย 5 ลำดับแรก คือ อปท. มีนโยบายดูแล/ให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างของ อปท.กับประชากรเมือง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.09 (S.D. = 0.0.93) อปท. มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการเมือง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.05) (S.D. = 0.95) อปท. มีการหารายได้โดยการรับบริจาคจากภาครัฐกิจเอกชนที่อยู่ในเมือง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.98) (S.D. = 1.03) อปท. มีบุคลากรที่มีศักยภาพเพียงพอต่อการพัฒนาเมืองให้มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.96) (S.D. = 0.99) อปท. มีการจัดการระบบระบายน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพสามารถรองรับการเติบโตของเมืองได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.96) (S.D. = 1.03)

2.2 ขีดความสามารถน้อย 5 ประเด็น คือ อปท. มีการจัดระเบียบจราจรที่คำนึงถึงความปลอดภัยของคนในเมือง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.56) (S.D. = 0.77) อปท.ให้ข้อมูลกับประชากรเมืองเพื่อเตรียมการรับมือกับการเข้ามาของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.55) (S.D. = 0.83) อปท.มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการเมือง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.52) (S.D. = 0.83) อปท. มีการจัดการน้ำท่วมที่มีประสิทธิภาพสามารถรองรับการเติบโตของเมืองได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.51) (S.D. = 0.77) และอปท. มีมาตรการลดผลกระทบจากฝุ่นละออง/หมอกควันในเมือง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 2.50) (S.D. = 0.83) ตามลำดับ

3. การศึกษาแนวทางการจัดการเมืองจากทัศนะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมือง

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเมืองจากทัศนะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมือง ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมือง จากการเร่งรัดพัฒนา SEZ ประชาชนในพื้นที่แม่สอดมีข้อเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐว่า ควรให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนา SEZ ด้วยการขาดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและประชาชนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดการหวาดระแวงและกลัวว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับพื้นที่และตนเอง โดยเฉพาะชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือเรียกร้องใด ๆ ได้เลย เป็นการใช้อำนาจเพื่อสนับสนุนทุนอุตสาหกรรมเท่านั้น และรัฐควรมีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับประชาชน เพราะความเข้าใจต่อ SEZ ยังน้อย มองว่านโยบาย SEZ เป็นเพียงความต้องการระดับนโยบายและบางหน่วยงานเท่านั้น การมีเวทีหรือพื้นที่ให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้ลักษณะหรือรูปแบบ SEZ ตรงความต้องการและเกิดประโยชน์กับคนท้องถิ่น

3.2 การหาทลไกใหม่ในการจัดการเมือง คนท้องถิ่นเชื่อว่าการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ “นครแม่สอด” จะช่วยจัดการเมืองเติบโตเร็วได้ เพราะทำให้มีอำนาจหน้าที่การให้บริการสาธารณะที่พิเศษเพิ่มเติมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบปกติ สามารถทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นโดยจัดตั้งหรือถือหุ้นในบริษัทหรือบริษัทมหาชนจำกัด และสามารถให้บริการแก่บุคคล ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นโดยมีค่าตอบแทน

3.3 การวางผังเมืองที่สอดคล้องกับพื้นที่ ผังเมืองแม่สอดยังขาดการจัดแบ่งเขตพื้นที่ตามผังเมือง ความไม่ชัดเจนเรื่องผังเมืองเช่นนี้ ภาคธุรกิจเอกชนมีความเห็นว่า ทำให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนน้อย เพราะไม่มั่นใจในนโยบาย ซึ่งภาคประชาสังคมและคนในเมืองมีความเห็นเช่นเดียวกันว่าผังเมืองที่กำหนด เป็นการขยายเมืองแบบไร้ทิศทาง ทำลายสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียว ป่าไม้ถูกทำลายมากขึ้น และเสนอว่าควรจะมีเวทีในการรับฟังความคิดเห็นประชาชนต่อการวางผังเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเติบโตและการจัดการเมืองในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเติบโตของเมืองแม่สอดจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน พบว่า เมืองแม่สอดมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจากการเป็นชุมทางการค้าทางบกชายแดน และเป็นไปอย่างรวดเร็วมากขึ้นเมื่อเมืองตกอยู่ภายใต้กรอบการพัฒนาระดับภูมิภาค ซึ่งทำให้มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มสูงขึ้น และกลายมาเป็นแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การเติบโตของเมืองส่งผลกระทบต่อเมืองและผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองทั้งในด้านการดำรงชีวิตประจำวันจากปัญหาขยะ มลพิษ น้ำท่วมเมือง ปัญหาการขาดเอกภาพในการบริหารจัดการเมืองของหน่วยงานรัฐ และผลกระทบต่อธุรกิจ จากข้อจำกัดด้านงบประมาณและการขาดอำนาจในการจัดการเมืองของรัฐบาลท้องถิ่น

2. เพื่อประเมินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด พบว่า การประเมินขีดความสามารถของ อปท. ในภาพรวมยังอยู่เพียงในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.20) (S.D. = 0.42) มีขีดความสามารถระดับมากจะเป็นด้านผู้นำที่มีความสามารถในการผลักดันแผนพัฒนาเมืองเข้าสู่นโยบายระดับชาติ ขีดความสามารถปานกลาง โดยส่วนใหญ่จะเป็นการบริหารงานบุคคล และการเงินการคลัง

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการเมืองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมือง พบว่า แนวทางการจัดการเมืองตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเมืองเห็นว่รัฐต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมืองภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเมือง และต้องหารูปแบบ หรือกลไกใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเมืองแทนระบบการบริหารราชการแบบรวมศูนย์อำนาจแยกส่วนปกครองเหมือนในปัจจุบัน ส่วนผังเมืองซึ่งเป็นอีกเครื่องมือในการจัดการเมืองก็ต้องให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมได้การวาง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของพื้นที่

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการเติบโตและการจัดการเมืองในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การเติบโตของเมือง พบว่า แม่สอดเติบโตจากการเป็นเมืองชายแดนที่มีบทบาททางการค้าอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 158 ปีของ ด้วยแรงขับเคลื่อนทั้งจากกระบวนการระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของเมืองภายใต้อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ ภายใต้กรอบความร่วมมือภูมิภาคที่การบูรณาการกันในรูปแบบประชาคมอาเซียน และการเข้ามาของ ADB ได้ทำให้รัฐไทยกำหนดนโยบายพัฒนาเมืองชายแดนด้วยการเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ซึ่งทำให้มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มสูงขึ้น และพัฒนาเป็น SEZ เพื่อดึงดูด FDI นโยบายนี้มีความชัดเจนเมื่อ คสช.เข้าปกครองประเทศในปี พ.ศ. 2557 มีการประกาศ SEZ 10 จังหวัดชายแดน มีการผ่อนปรนมาตรการควบคุมที่เป็นอุปสรรคการลงทุนให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่นักลงทุน และมีการใช้ ม.44 เพื่อจัดหาที่ดินแปลงใหญ่ให้นักลงทุนต่างชาติ หลายพื้นที่มีการขับไล่ฟ้องชาวบ้านออกจากที่ดินปรากฏการณ์ข้างต้นแสดงว่าเมืองแม่สอดตกอยู่ภายใต้พลังการขับเคลื่อนของเสรีนิยมใหม่ ตามแนวคิดของ Harvey (2005, p.135-155) กล่าวคือ การสร้างเมือง (City Building) เป็นกลไกสำคัญของการขยายตัวของทุนและการสะสมทุน (Accumulation of Capital) ของทุนนิยม เป็นการขยายตัวการสะสมทุนของทุนนิยมที่พื้นที่ มีการสะสมทุนโดยการยึดทรัพย์จากคนส่วนใหญ่ไปยังกลุ่มคนส่วนน้อยของสังคม รัฐเป็นเครื่องมือของทุนในการออกกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับนักลงทุนต่างชาติ ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียที่มีบทบาทในการพัฒนาภูมิภาคเป็นโลกาภิวัตน์ คือความจงใจของทุน เพื่อผลิตพื้นที่ของทุนนิยมด้วยการขยายและการก่อรูปพื้นที่ใหม่ที่เหนือขอบเขต “รัฐชาติ” ทำให้การไหลเวียนของทุนข้ามเวลาและสถานที่ เพื่อย่นระยะเวลาขยายขอบเขตของทุน เป็นการแก้ปัญหาการลดน้อยถอยลงของกำไรภายในของทุนนิยม (Harvey, 2001, p.24-28)

2. การประเมินระดับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการจัดการเมือง จำนวน 35 ประเด็น พบว่า ภาพรวมขีดความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง มีขีดความสามารถระดับมาก จำนวน 18 ประเด็น มากที่สุดคือผู้นำ อปท. มีความสามารถในการผลักดันแผนพัฒนาเมืองเข้าสู่นโยบายระดับชาติ ซึ่งจากพัฒนาการของเมืองแม่สอดที่ผ่านมา ระพีพรรณ จักรสาน (2558, น.135-155) ระบุว่ากลุ่มที่เข้ามามีบทบาทในการขึ้นนำการพัฒนาเมืองคือกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจผ่านบทบาทของหอการค้า เมื่อกลุ่มธุรกิจเหล่านี้สะสมทุนมากขึ้น บางคนผันตัวเองเข้าไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ บางคนเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น ด้วยสายสัมพันธ์เช่นนี้ จึงทำให้ผู้นำเมืองแม่สอดสามารถผลักดันนโยบายการพัฒนาเมืองผ่านนักการเมืองและพรรคการเมืองเพื่อให้นโยบายของเมืองเข้าสู่นโยบายระดับชาติได้ ขณะเดียวกันหากมีนโยบายระดับชาติ นักการเมืองก็จะช่วยผลักดันให้แม่สอดเข้าสู่นโยบายเหล่านั้น ส่วนความสามารถของผู้นำ อปท. ที่ต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านนั้น เป็นลักษณะของผู้นำเมืองที่ผู้อยู่อาศัยเห็นว่าเป็นขีดความสามารถที่สำคัญที่ผู้นำแม่สอดจะต้องมี ด้วยความที่แม่สอดเป็นเมืองชายแดนที่มีบทบาททางเศรษฐกิจของประเทศในการเป็นช่องทางทางการค้าทางบกมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

ซึ่งหากพิจารณาขีดความสามารถปานกลาง โดยส่วนใหญ่จะเป็นการบริหารงานบุคคล และการเงินการคลัง ที่สำคัญคือ ผู้อยู่อาศัยในเมืองยังเห็นว่า อปท. มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการเมือง มีการหารายได้โดยการรับบริจาคจากภาคธุรกิจ

เอกชนที่อยู่ในเมือง และ อปท. มีบุคลากรที่มีศักยภาพเพียงพอต่อการพัฒนาเมืองให้มีประสิทธิภาพ ในประเด็นนี้ หากเทียบกับการเป็นเมืองที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นเมืองที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วแล้วจะต้องพิจารณาพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของ อปท. เพื่อให้สามารถตอบสนองกับการพัฒนาและสภาพปัญหาของเมืองให้มากขึ้น ถึงแม้ว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองทางด้านต่าง ๆ จะมีขีดความสามารถในระดับที่มาก แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับพบว่า อปท. ยังมีการจัดระเบียบจราจรที่คำนึงถึงความปลอดภัยของคนในเมือง การจัดการน้ำท่วมที่มีประสิทธิภาพสามารถรองรับการเติบโตของเมืองได้ และการมีมาตรการลดผลกระทบจากฝุ่นละออง/หมอกควันในเมืองอยู่ในระดับที่น้อย ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงเมื่อพัฒนาเมืองด้านหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนในอีกด้านหนึ่ง ทำให้เมื่อประเมินระดับความอยู่ดีมีสุขและความผาสุกโดยรวมของผู้อยู่อาศัยในเมืองและของผู้อื่นที่อาศัยอยู่ในเมืองจึงอยู่เพียงในระดับ 6 จาก 10 เท่านั้น โดยความอยู่ดีมีสุขด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพอยู่ในระดับสูงสุด แต่ด้านความปลอดภัยและความสัมพันธ์ในชุมชนอยู่ในระดับต่ำกว่า

อีกทั้ง การเติบโตของเมืองเมื่อดูทำให้ประชาชนในพื้นที่เมืองได้รับผลกระทบ แต่ อปท. ไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้ การรวมศูนย์แบบแยกส่วนมักถูกกล่าวถึงว่าเป็นต้นเหตุของปัญหา ผู้นำ อปท. มาจากการเลือกตั้งไม่มีอำนาจเหนือหน่วยงานอื่น จึงทำให้เมืองขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีระบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เมืองจัดการตนเอง แต่ในข้อเท็จจริงการพัฒนาเมืองยังคงอยู่ภายใต้ระบบราชการส่วนภูมิภาค การพัฒนาเมืองต้องได้รับความเห็นชอบจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นจึงไม่มีศักยภาพในการพัฒนา ปัญหาหลายด้านจึงไม่ได้รับการแก้ไขรายได้ของ อปท. ยังต้องอิงฐานการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง ซึ่งมีนัยสำคัญที่เป็นการแสดงออกถึงการควบคุมทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่น การถูกกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากหน่วยงานภาครัฐ สร้างการพึ่งพาให้กับหน่วยงานท้องถิ่น และทำให้หน่วยงานท้องถิ่นทำหน้าที่เพียงเพื่อตอบสนองนโยบายจากภาครัฐเป็นสำคัญ ถึงแม้จะมีการเสนอให้ยกระดับ อปท. ในพื้นที่เมื่อดูเป็น อปท. รูปแบบพิเศษ โดยมองว่าจะเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพที่สามารถรองรับโอกาส และความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เมืองหลาย (วุฒิสาร ตันไชย, 2559, น.1-19; อ้างในนพพล อัครชาติ, 2555, น.112-122) แต่ดูเหมือนว่าแนวคิดนี้ยังไม่ได้รับการตอบรับจากรัฐบาลส่วนกลางของไทย

3. แนวทางการจัดการเมืองที่เสนอให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นเหมือนเจ้าของพื้นที่เมืองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการเมืองนั้น สอดคล้องกับข้อเสนอของรงค์ บุญสวยขวัญ (2561, น.33-60) เห็นว่าเป็นเพียงวิสัยทัศน์ของเทศบาลไม่ใช่วิสัยทัศน์ร่วมของสมาชิกเมืองในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อปท. ต้องพัฒนาให้เป็นองค์กรทางสังคมด้วยการให้มีภาคสังคมหรือองค์กรทางสังคมให้มาบทบาทมากขึ้น สร้างเครือข่ายแบบเปิดให้มีการทำงานร่วมกับผู้กระทำกรอื่น ๆ เพื่อผนวกรวมระหว่างปฏิบัติการทางอำนาจกับความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและยับยั้งนโยบายที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะประชาชนพลเมืองยังถูกให้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภาคส่วนต่างๆ ของเมืองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่ เพื่อให้ท้องถิ่นได้ประโยชน์จากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

1.2 ควรมีรูปแบบการจัดการใหม่จัดการเมืองที่มีความเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะภายใต้ระบบบริหารราชการแบบดั้งเดิมคือรวมศูนย์อำนาจและแยกส่วนปกครอง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของเมืองที่เติบโตเร็วได้ และควรมีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น ทั้งในแง่การบริหารงานที่มีความเป็นเอกภาพในพื้นที่และงบประมาณ เพื่อให้การจัดการเมืองมีประสิทธิภาพ

1.3 รัฐบาลควรพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยการเติบโตของเมืองและการจัดการเมืองในพื้นที่ชายแดนอื่นเพิ่มเติม เพื่อจะได้เป็นข้อเสนอแนะกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การจัดการเมืองในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในชายแดนที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และความต้องการของคนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำ และขอบคุณชาวเมืองแม่สอดที่ให้ข้อมูลและดูแลต้อนรับด้วยดีเสมอมา ตลอดจน ขอขอบพระคุณ ครู บออาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ทุก ๆ ท่าน ไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- นพพล อัคราต. (2555). ปัญหาการจัดการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เมืองการค้าชายแดน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าสายลวดและเทศบาลตำบลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 1(2), น.112-122.
- รงค์ บุญสวยขวัญ.(2561). กรอบแนวคิดเพื่อการอธิบายการบริหารจัดการเมือง. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 5(1), น.33-60.
- รพีพรรณ จักรสาน. (2558). *พ่อค้าจีนและเครือข่ายการค้าชายแดนแม่สอด: จากยุคตลาดมืดสู่ยุคเริ่มต้นเขตเศรษฐกิจพิเศษ*. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2559). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษในพื้นที่แม่สอด: ความเป็นมาและความท้าทาย. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 8(2), น.1-19.
- สิริวิชา สิทธิชัย. (2551). สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อประโยชน์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2558). *คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.
- Asian Development Bank. (2016). *The role of special economic zones in improving effectiveness of GMS economic corridors*. Manila: Asian Development Bank.
- Harvey, D. (2001). "Globalization and the "Spatial Fix". *geographische revue*, 2/2001, 23-30.
- Harvey, D. (2005). *A Brief History of Neoliberalism*. London: Oxford University Press.
- United Nation. (2016). *The World's cities in 2016*. Department of Economic and Social Affairs, Population Division.
- UN-Habitat. (2016). *Urbanization and Development: Emerging Futures*. World Cities Report 2016. Nairobi; Kenya.
- Yamane Taro. (1973). *Statistic: An introductory and lysis*. (2nd/ed). New York: Harpar and row.